

Sygn. akt VII U 1368/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

Protokolant Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 kwietnia 2019 r. w Warszawie

sprawy S. Ż.

przeciwko Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Likwidatorowi Funduszu Alimentacyjnego

o umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego

na skutek odwołania S. Ż.

od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego z dnia 20 czerwca 2018 r., znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

S. Ż. w dniu 24 lipca 2018 r. złożył odwołanie

za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie od decyzji Prezesa w/w organu rentowego – Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego z dnia 20 czerwca 2018 r., znak: (...) Odwołujący wskazał, że wycofał wniosek o rozłożenie na raty zaległości alimentacyjnych. W związku z tym ubezpieczony podkreślił, że wnosi o umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego (k. 3 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

w odpowiedzi na odwołanie z dnia 13 sierpnia 2018 r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. z uwagi na brak podstaw do jego uwzględnienia. Organ rentowy wskazał, że odwołujący nie jest w stanie jednorazowo spłacić swoich zobowiązań, jednakże jego sytuacja życiowa nie przesądza o trwałym braku możliwości dobrowolnej spłaty zadłużenia lub odzyskania ich w trybie egzekucji sądowej w dłuższym okresie czasu. Jego zdaniem ubezpieczony posiada stały dochód w postaci emerytury, z której prowadzona jest skuteczna egzekucja zaległości alimentacyjnych. Oddział uznał, że po wygaśnięciu bieżącego zobowiązania alimentacyjnego i spłacie alimentów zaległych względem J. Ż. (1) i Ośrodka Pomocy (...)

w P. będzie istniała możliwość egzekucji sądowej także na rzecz likwidowanego funduszu alimentacyjnego. W jego ocenie umorzenie należności w obecnym stanie faktycznym byłoby działaniem przedwczesnym, nieuzasadnionym ekonomicznie, sprzecznym z istotą jej dochodzenia

i skutkowałoby pokrzywdzeniem innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy podniósł, że umorzenie należności nie wpłynęłoby bezpośrednio na obecną sytuację materialną ubezpieczonego, gdyż obecnie występują uprzywilejowani względem ZUS wierzyciele alimentacyjni, których należności podlegają zaspokojeniu w

postępowaniu egzekucyjnym w pierwszej kolejności. Wskazał również, że okoliczności występujące w sprawie nie uzasadniają celowości umorzenia należności, ponieważ nie zaistniał szczególnie przypadek czy zdarzenie losowe, które na trwałe wykluczałoby możliwość spłaty należności (k. 4-5 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. Ż. w dniu 24 kwietnia 2018 r. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. wniosek o umorzenie należności likwidatora funduszu alimentacyjnego w kwocie 20.580,30 złotych (k. 1 a.e.).

Zgodnie z postanowieniem Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Nowym Sączu J. J. (1) z dnia 20 marca 2018 r. wyegzekwowano od ubezpieczonego kwotę 954,49 złotych na rzecz jego żony J. Ż. (2). Na dzień tej egzekucji należności odwołującego wynosiły 118.314,01 złotych, tj. 76.734,83 złotych i 10.282,29 złotych względem J. Ż. (1), 11.340,00 złotych względem Ośrodka Pomocy (...)

w P. oraz 20.580,30 złotych względem Zakładu Ubezpieczeń Społecznej Funduszu Alimentacyjnego (k. 5 a.e.).

Zgodnie z oświadczeniem o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej odwołujący na dzień 16 maja 2018 r. wskazał, że ma przyznane prawo do emerytury w kwocie 1.762,00 złotych, którą pobiera w kwocie 514,90 złotych. Z jego oświadczenia ponadto wynikało, że nie jest on zatrudniony, nie posiada innych źródeł dochodu ani nie korzysta z form pomocy społecznej. Wobec odwołującego prowadzona jest egzekucja komornicza, a miesięczna kwota spłaty zobowiązań wynosi 954,49 złotych. Ponadto ubezpieczony nie posiada majątku w postaci ruchomości i nieruchomości (k. 15-21 a.e.).

J. G. zgodnie z decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 1 marca 2018 r., znak: (...) otrzymywała emeryturę do wypłaty w kwocie 1.132,79 złotych (k. 83 a.e.).

Miejski Zespół (...) o Niepełnosprawności w W. w dniu 5 czerwca 2018 r. wydał orzeczenie, zgodnie z którym zaliczył J. G. do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności (k. 85 a.e.).

Odwołujący mieszka od 10 lat z J. G. w domu znajdującym się przy ulicy (...) w W., z którą żyje w nieformalnym związku. J. G. posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności. Obecnie otrzymuje emeryturę w kwocie 1.134,00 złotych netto. Ubezpieczony jest rozwiedzony i z tego tytułu opłaca alimenty na byłą żonę J. w kwocie 150,00 złotych miesięcznie. Odwołujący posiada dwie pełnoletnie córki, które mieszkają oddzielnie i zrzekły się alimentów na ich rzecz. Ubezpieczony ma przyznane prawo do emerytury z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 1.750,00 złotych, której większość zajmuje komornik. Odwołujący podejmuje dorywcze płatne prace ogrodowe. Ubezpieczony bezskutecznie próbował podjąć pracę w ramach zatrudnienia u pracodawcy. Koszty utrzymania domu, w którym mieszka ubezpieczony w okresie miesięcznym obejmuje opłata za telewizję w kwocie 100,00 złotych, gaz w kwocie 50,00 złotych, wywóz śmieci w kwocie 15,00 oraz szambo ekologiczne w kwocie 180,00 złotych rocznie. Dodatkowo J. G. z powodu nadciśnienia i cukrzycy wydaje 150,00 złotych na leki, co drugi miesiąc oraz 50,00 złotych rocznie na kartę miejską (zeznania świadka J. G. oraz odwołującego, k. 31-32 a.s.).

Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. – Likwidator Funduszu Alimentacyjnego wydał zaskarżoną decyzję z dnia 20 czerwca 2018 r., znak: (...), zgodnie z którą odmówił S. Ż. umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 20.580,30 złotych. Organ rentowy wskazał, że okoliczności występujące w sprawie pozwalają stwierdzić, że odwołujący nie jest w stanie jednorazowo spłacić swoich zobowiązań, jednakże nie przesądzają one o trwałym braku możliwości dobrowolnej spłaty lub odzyskania ich w trybie egzekucji sądowej w przyszłości. Stwierdzono również, że po wygaśnięciu bieżącego obowiązku alimentacyjnego i spłacie alimentów zaległych względem pozostałych wierzycieli, będzie istniała możliwość egzekucji sądowej także na rzecz likwidowanego funduszu alimentacyjnego. W ocenie organu rentowego umorzenie należności w sytuacji, gdy prowadzone postępowanie egzekucyjne może być skuteczne, byłoby działaniem nieuzasadnionym ekonomicznie

i sprzecznym z zasadami dochodzenia należności alimentacyjnych, a nadto skutkowałoby pokrzywdzeniem innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych. Oddział uznał ponadto, że umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego nie wpłynęłoby bezpośrednio na sytuację materialną ubezpieczonego, gdyż w sprawie występują uprzywilejowani względem ZUS wierzyciele alimentacyjni, których należności podlegają zaspokojeniu w postępowaniu egzekucyjnym w pierwszej kolejności (k. 73-75 a e.).

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny w niniejszej sprawie na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego zawartego w aktach sprawy, w tym

w aktach rentowych oraz w oparciu o zeznania świadka J. G.

i przesłuchania odwołującego. Zdaniem Sądu powołane wyżej dowody,

w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny z osobowym materiałem dowodowym. Dokumenty nie były kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z ich treści należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy. Na podstawie zeznań świadka i ubezpieczonego Sąd ustalił aktualną sytuację materialno-bytową S. Ż.. W związku z tym Sąd uznał materiał dowodowy znajdujący się w aktach sprawy za wystarczający do wydania rozstrzygnięcia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie S. Ż. od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. – Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego z dnia 20 czerwca 2018 r., znak: (...) jako niezasadne podlega oddaleniu.

W rozpoznawanej sprawie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu na dzień wydania decyzji wyniosły łącznie 20.580,30 złotych. Sąd zważył, że ubezpieczony nie kwestionował w toku procesu wyliczeń dokonanych przez organ rentowy. Spór koncentrował się wokół ustalenia, czy sytuacja życiowa pozwalała odwołującemu pokryć koszty związane z działalnością funduszu.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r.

o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1952 z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą”, w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych

z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

W rozumieniu art. 68 ust. 1 ustawy szczególnie uzasadnione przypadki związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego, które umożliwiają umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego, to sytuacje nadzwyczajne powstałe w wyniku wypadku losowego, niezależne od zobowiązanego, w następstwie których jego sytuacja ulega takiemu pogorszeniu, że nie jest w stanie na bieżąco spłacać swoich należności, a nadto nie ma perspektywy poprawy i zmiany tej sytuacji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2012 r., sygn. akt I UK 234/12 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2008 r., sygn. akt II UK 359/07). Cytowany przepis nie wskazuje na „uzasadnione przypadki”, lecz „szczególnie uzasadnione przypadki”. Oznacza to, że nawet trudna sytuacja materialno-bytowa, czy pogarszający się stan zdrowia nie mogą stanowić podstawy umorzenia, gdyż nie stanowią one „szczególnie uzasadnionych przypadków”. Brak stałych dochodów i związana z tym trudna sytuacja materialna jest wspólną okolicznością dotyczącą wszystkich dłużników alimentacyjnych, gdyż uruchomienie funduszu alimentacyjnego następuje tylko wówczas, gdy dłużnik nie ma majątku ani dochodów podlegających egzekucji. Nie jest to więc szczególna okoliczność w rozumieniu omawianego przepisu (wyrok Sadu Najwyższego z dnia 17 października 2006 r., sygn. akt II UK 77/06).

Sąd zważył, że w życiu odwołującego nie zaszły żadne nadzwyczajne okoliczności, które można byłoby zaliczyć do ustawowego pojęcia „szczególnie uzasadnionego przypadku”. Ubezpieczony na dzień wydawania decyzji prowadził

wspólne gospodarstwo domowe ze swoją konkubiną J. G.. Oboje mają przyznane prawo do emerytury, którą pobierają z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Należy uznać, że trudna sytuacja materialna odwołującego spowodowana jest prowadzeniem postępowania egzekucyjnego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Nowym Sączu J. J. (1). Mając na uwadze prowadzone czynności komornicze, S. Ż. potrącana jest emerytura w kwocie 954,49 złotych miesięcznie

w związku z obowiązkiem alimentacyjnym wobec byłej żony J. Ż. (1). Jednak orzecznictwo precyzyjnie wskazuje, że trudna sytuacja finansowa,

w której niewątpliwie znajduje się obecnie odwołujący, nie może skutkować umorzeniem należności z likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Jak trafnie wskazał organ rentowy, nawet ewentualne umorzenie zaległości względem ZUS nie poprawi sytuacji materialnej odwołującego. Należy podkreślić, że należności względem organu rentowego będą mogły być zaspokojone dopiero w dalszej kolejności po spłaceniu dłużnika J. Ż. (1). Egzekucja komornicza aktualnie jest prowadzona w sposób umożliwiający niwelowanie wysokości wierzytelności. W związku z tym możliwym będzie w przyszłości prowadzenie egzekucji na rzecz organu rentowego, w szczególności że odwołujący otrzymuje stały dochód, ponieważ ma przyznane prawo do emerytury.

Sąd doszedł również do przekonania, że odwołujący nie jest osobą przewlekle chorą i z tego tytułu nie wykazał, aby ponosił koszty związane

z rehabilitacją lub zakupem leków. Wręcz przeciwnie, ubezpieczony twierdził, że próbował szukać pracy zarobkowej, a w miarę czasu wykonuje prace ogrodnicze, dzięki którym jest w stanie zarobić dodatkowe pieniądze. Zatem zdaniem Sądu istnieje uzasadnione przekonanie, że odwołujący, pomimo wieku emerytalnego, będzie w stanie otrzymywać dodatkowe wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia np. w ramach wykonywania umowy zlecenia. Powyższe skutkuje uznaniem, że jego środki finansowe, którymi obecnie dysponuje, mogą być w przyszłości wyższe.

W ocenie Sądu sytuacja rodzinna, finansowa oraz zdrowotna odwołującego od kilku lat jest niezmienna. Ubezpieczony jest osobą bezrobotną, która otrzymuje kilkaset złotych miesięcznie z tytułu prawa do emerytury

z powodu podejmowanych czynności komorniczych. Jednocześnie nie korzysta z pomocy innych instytucji w celu poprawy jakości życia. Sąd zważył, że środki finansowe, które otrzymywał odwołujący na dzień wydania decyzji przez organ rentowy czynią go osobą ubogą. Jednocześnie należy stwierdzić, że jego sytuacja materialno-bytowa nie powoduje „szczególnie uzasadnionego przypadku”, który pozwałaby na umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Zdaniem Sądu w ostatnim czasie nie zaszła żadna nadzwyczajna sytuacja spowodowana zdarzeniem losowym, która miałaby skutkować zmianą zaskarżonej decyzji. Zgromadzony materiał dowodowy pozwolił ustalić, że ubezpieczony początkowo wnosił o zapłatę należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego w systemie ratalnym, lecz ostatecznie wycofał ten wniosek. Jest to rozwiązanie korzystne dla grona osób, które nie posiada wystarczających środków na pokrycie wszystkich zobowiązań w jednym terminie. Taką też konkluzję zastosował organ rentowy, który wskazał, że odwołujący nie jest w stanie jednorazowo uiścić całej należności. Jednak Sąd zważył, że obecna sytuacja bytowa ubezpieczonego nie daje podstaw do uznania, iż w przyszłości nie będzie on w stanie spłacić długu na rzecz organu rentowego.

Odwołujący w toku postępowania nie wskazywał, że jego schorzenia nie pozwalają mu podjąć pracy. Zatem nie ma ograniczonych możliwości, ponieważ nie został zaliczony do stopnia niepełnosprawności. Zatem Sąd Okręgowy zważył, że sytuacja zdrowotna wnioskodawcy nie stanowi przeszkody do podjęcia przez niego pracy, a tym samym umożliwia polepszenie sytuacji finansowej, która wpłynęłaby na zapłatę należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Wyraźnego zaakcentowania wymaga stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy, zgodnie z którym przesłanki do umorzenia należności na rzecz funduszu alimentacyjnego nie wyczerpuje sam fakt, że zadłużenie jest większe niż możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego do alimentacji. Umorzenie obciążających ubezpieczonego należności alimentacyjnych oznaczałoby w istocie premiowanie jego biernej postawy życiowej, ponieważ ubezpieczony nie wykorzystuje swoich możliwości zarobkowych, lecz bezzasadnie oczekuje, że jego zobowiązania zostaną umorzone kosztem innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych

z uszczupleniem funduszy tego systemu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2017 r., sygn. akt III AUa 1400/16). Należy zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, zgodnie z którym alimentacyjnie zobowiązany, który posiada realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych nie powinien być premiovany umorzeniem należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu biernej postawy lub bezzasadnego oczekiwania, że jego długi alimentacyjne zostaną umorzone kosztem stron lub innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych z uszczupleniem funduszy tego systemu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r., sygn. akt I UK 119/10).

Niezależnie od powyższego koszty życia odwołującego rozkładają się również pomiędzy jego konkubinę, z którą obecnie mieszka i prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. W związku z tym odwołujący nie jest obciążony ponoszeniem wszystkich kosztów życia codziennego. J. G. pobiera emeryturę, co oznacza, że również posiada stałe źródło dochodu.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd zważył że sytuacja życiowa odwołującego w dniu wydania zaskarżonej decyzji nie uzasadniała umorzenia należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

SSO(...)